

Secretariaat
Postbus 481
9700 AL Groningen

Telefoon: (050)-5224980
Fax: (050)-5224997

Email-adres: mansveld@sernoordnederland.nl
Website: www.sernoordnederland.nl

Aan de voorzitter van het Dagelijks Bestuur
van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland
dhr. drs. E.H.T.M. Nijpels
Postbus 239
9700 AE Groningen

Groningen, 28 januari 2008
Kenmerk: ongevraagd advies 080 / 08
Betreft: Koers Noord

Geachte heer Nijpels,

In de vergadering van de SER Noord-Nederland op 8 december jongstleden is uitgebreid gesproken over "Koers Noord: op weg naar pieken"; het gebiedsgericht economisch programma voor Noord-Nederland waarin duurzame groei door omschakeling naar een kenniseconomie wordt nagestreefd in de periode 2007 2008 2009 2010.

Deze bespreking heeft geleid tot onderstaand ongevraagd advies.

Pieken in de Delta / Koers Noord

Dit programma is de noordelijke invulling van de nota "Pieken in de Delta". In deze nota is sprake van een duidelijke wijziging in het regionaal beleid: lag in het verleden de nadruk op het wegwerken van economische achterstanden, in het nieuwe beleid richt men zich op het stimuleren van economische kansen in alle regio's. Dit betekent dat de focus is verlegd van regionaal/ruimtelijk beleid, naar sector- en innovatiebeleid.

De uitwerking voor Noord-Nederland in Koers Noord, is gericht op

1. het uitbouwen van de drie economische pieken van nationaal belang: energie, water en sensortechnologie, maar daarnaast ook aandacht voor agribusiness, life sciences en toerisme;
2. het bewerkstelligen van een transitie naar een meer kennisintensief en innovatief bedrijfsleven dat zich vertaalt in regionale speerpunten en
3. het vergroten van het innoverend vermogen van het bedrijfsleven.

Pagina 2 bij brief d.d. 28 januari 2008
Betreft: Koers Noord

De raad heeft ook de vijf andere regionale programma's bekeken en constateert dat Koers Noord vooral inzet op de pieken, daar waar de andere programma's veel algemener inzetten op kennis intensivering en derhalve de beschikbare middelen ook breder in kunnen zetten.

Situatieschets en knelpuntenanalyse

De SER Noord-Nederland vindt de situatieschets en de knelpuntenanalyse zoals verwoord in Koers Noord niet meer voldoende actueel.

Er staat in Koers Noord dat de arbeidsproductiviteit is gegroeid, maar gemist wordt het feit dat deze in het Noorden sneller is gegroeid dan in de Randstad. Dit is een buitengewoon belangrijk gegeven. Er wordt niet vermeld dat de werkgelegenheidsgroei in het Noorden al 15 jaar gelijk is aan de landelijke groei. Ook daalt het werkloosheidscijfer in het Noorden sneller, waardoor de positieve regionale component in de werkloosheid steeds kleiner wordt.

Ook deelt de raad de analyse niet dat de landbouw voor een deel op lage loonkosten drijft.

Er wordt in de analyse gesproken over een relatief laag aanbod van hoger opgeleiden, wat niet zo is, hoe kan er anders sprake zijn van een braindrain. Ook vindt de raad dat onderwijs (universiteit en hogescholen) wel bijdraagt aan concurrentiekracht.

Verder wordt er in de analyse gesproken over het Noorden als een overwegend klassieke productieregio, echter de dienstensector is in het Noorden bijna zo groot als in Nederland. Ook mist de raad in de analyse actuele gegevens over banen(groei), werkloosheid, WAO en inkomen. De raad adviseert om een actuele situatieschets en knelpuntenanalyse voor de regio op te stellen.

Het programma is niet duidelijk in de keuze: "Welk probleem gaan we oplossen?". En dit antwoord vindt de raad terug in het kleine kader op pagina 16 in het programma. Hier wordt gesproken over

- het scholingsniveau in Noord-Nederland moet omhoog;
- de werkgelegenheid is te weinig gericht op innovatie en
- de werkgelegenheid is te weinig gericht op R&D.

De raad denkt dat dit de kern van het probleem is en dat de regio zich hierop moet richten.

Centrale opgaven in Koers Noord

Opgave 1: uitbouwen van pieken van nationaal belang.

In deze opgave wordt gesproken over de bekende pieken. Ook worden er bij het uitbouwen van deze pieken ambities genoemd. De ambities zijn wat de raad betreft, niet concreet genoeg en de toelichting op de ambities is onvoldoende. Waar komen we vandaan, waar staan we en wat is de motivatie voor de gekozen ambities en de gemaakte keuzes? En bovenal: hoe bereiken we de gestelde ambities?

Opgave 2: transitie in regionale speerpunten.

Zie de gemaakte opmerkingen onder opgave 1.

Opgave 3: versterking MKB met betrekking tot innovatie, export en opleidingsniveau van het personeel.

De raad is van mening dat de kern van Koers Noord ligt in opgave 3: versterking van het MKB met betrekking tot export, innovatie en opleidingsniveau van het personeel. Hier missen we echter de ambities: wat willen we bereiken en hoe willen we dat doen? Versterking van het MKB-bedrijfsleven zou moeten leiden tot meer export, meer innovatie en een beter opleidingsniveau vertaald naar ambities. Echter de gedetailleerdheid van opgave 1, staat in schril contrast met de inzet op opgave 3.

Pagina 3 bij brief d.d. 28 januari 2008
Betreft: Koers Noord

Opgave 4: oplossen ijheid door versterken van ruimtelijke concentraties.
Hier wordt gesproken over het ruimtelijk-regionaal beleid in klassieke zin; het ruimtelijk concentreren van ontwikkelingen. De raad steunt het uitgangspunt dat clustering kan leiden tot agglomeratievoordeel. Kernzones en stedelijke netwerken blijven belangrijk.
De raad mist echter de ambities voor deze opgave. Wat gaan we bijvoorbeeld doen met de perifere gebieden in Noord-Nederland? Hoe zetten we in op een vitaal platteland en welke instrumenten willen we daar voor inzetten? Op welke wijze zullen werkgelegenheidsimpulsen in die gebieden vorm moeten krijgen? De raad mist ook aandacht voor en een visie op zorgeconomie en wooneconomie in relatie tot het goede leefklimaat in Noord-Nederland.

Uitwerking

Voor wat betreft de uitwerking van Koers Noord pleit de raad voor een tweetal zaken:

1. Gezien de nadruk die zou moeten liggen op opgave 3 (MKB) verwacht de raad een groter beroep op marktpartijen waar het gaat om de samenstelling van de programma commissie.
2. Het is belangrijk dat kansrijke initiatieven worden opgepakt en ondersteund door marktpartijen en kennisinstellingen. Al eerder heeft de raad de succesvolle voorbeelden in andere delen van het land (Arnhem / Nijmegen, Eindhoven / Horizontaanpak en de eerdere, toen succesvolle, aanpak in de eigen regio met de marktsectorcommissies) onder uw aandacht gebracht. Gezien ook de positieve aandacht voor deze aanpak (Horizon) op het ministerie, adviseert de raad ook voor deze regio een "gideons"aanpak te vinden die zijn vruchten afwerpt voor het realiseren van opgave 3.

Tot slot

De raad kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de insteek bij het opstellen van het programma meer gericht is geweest op het voldoen aan de procedures, regels en voorschriften in Den Haag en Brussel dan dat de regionale problematiek in het Noorden als uitgangspunt is gehanteerd. Hierdoor is de vraagzijde van het rapport (onbedoeld) minder helder ingevuld, terwijl dit wel noodzakelijk is.

De raad wil graag bijdragen aan een nadere invulling van dit programma in bijvoorbeeld een interactieve setting van betrokkenen.

Met vriendelijke groet,
namens de SER Noord-Nederland

Prof. dr. G.J.E.M. Sanders
voorzitter